Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
PRIITA PIKAMÄE
przedstawiona w dniu 16 grudnia 2021 r.[1]

Sprawa C-568/20

J
przeciwko
H Limited

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria)]

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Wykonywanie orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych – Rozporządzenie (UE) nr 1215/2012 – Przedmiotowy zakres stosowania – Orzeczenia wydane w państwie członkowskim – Zaświadczenie potwierdzające wykonalność orzeczenia – Podstawy odmowy wykonania – Naruszenie porządku publicznego wezwanego państwa członkowskiego – Naruszenie przepisu prawa Unii – Podstawy odmowy wykonania przewidziane w prawie wezwanego państwa członkowskiego

1. Czy w następstwie wydania przez sąd państwa członkowskiego pochodzenia zaświadczenia, o którym mowa w art. 53 rozporządzenia (UE) nr 1215/2012[2], potwierdzającego wykonalność wydanego orzeczenia i zastosowanie tego rozporządzenia, sąd wezwanego państwa członkowskiego – do którego z wnioskiem o odmowę wykonania orzeczenia wystąpiła osoba, przeciwko której miałoby nastąpić jego wykonanie – może uwzględnić wniosek tej osoby w oparciu o uzasadnienie, że dokonano błędnej oceny kwestii zastosowania tego rozporządzenia w zakresie, w jakim postępowanie przed sądem państwa członkowskiego pochodzenia miało na celu stwierdzenie wykonalności orzeczeń wydanych w państwie trzecim? Na to właśnie pytanie Trybunał musi udzielić odpowiedzi w niniejszej sprawie.

I. Ramy prawne

2. Istotne dla niniejszej sprawy są art. 2, 39, 41, 42, 45, 46, 52 i 53 rozporządzenia nr 1215/2012.

[1] Język oryginału: francuski.

[2] Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2012, L 351, s. 1).

II. Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu, postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

3. W następstwie skargi wniesionej przez H Limited, instytucję bankową, opartej na dwóch wyrokach wydanych w Jordanii w 2013 r., nakazujących J, kredytobiorcy, spłatę salda debetowego dwóch kredytów, High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (sąd wyższej instancji, zwany dalej „High Court of Justice")], postanowieniem z dnia 20 marca 2019 r. oraz w ramach procedury uproszczonej zasądził od J na rzecz H Limited kwotę 10 392 463 USD wraz z odsetkami w wysokości 5 422 031,65 USD oraz 125 000 GBP tytułem kosztów postępowania. Sąd ten sporządził także, a następnie wydał, zaświadczenie, o którym mowa w art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012 (zwane dalej „zaświadczeniem").

4. H Limited wszczęło postępowanie mające doprowadzić do wykonania orzeczenia w Austrii, gdzie znajduje się miejsce zamieszkania J, który złożył na podstawie art. 45 i 46 rozporządzenia nr 1215/2012 wniosek o odmowę wykonania. W uzasadnieniu tego wniosku podniósł, że doszło do naruszenia austriackiego porządku publicznego [3] oraz że postanowienie, które miało na celu doprowadzenie do wykonania orzeczeń wydanych w państwie trzecim, nie stanowiło orzeczenia podlegającego wykonaniu w rozumieniu rozporządzenia nr 1215/2012. Twierdził on, że w kontekście postępowania w przedmiocie odmowy wykonania orzeczenia sąd wezwanego państwa członkowskiego (zwany dalej „wezwanym sądem") nie jest związany zaświadczeniem wydanym przez sąd państwa członkowskiego pochodzenia (zwany dalej „sądem pochodzenia").

5. W pierwszej instancji Bezirksgerichts Freistadt (sąd rejonowy w Freistadcie, Austria) postanowieniem z dnia 9 października 2019 r. upoważnił H Limited do wszczęcia postępowania mającego doprowadzić do wykonania postanowienia High Court of Justice z dnia 20 marca 2019 r. Landesgericht Linz (sąd okręgowy w Linzu, Austria), działając w charakterze sądu odwoławczego, postanowieniem z dnia 22 czerwca 2020 r. oddalił środek odwoławczy wniesiony przez J.

6. W następstwie nadzwyczajnej skargi rewizyjnej wniesionej przez J na postanowienie sądu odwoławczego Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) postanowieniem z dnia 23 września 2020 r. postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy przepisy [rozporządzenia nr 1215/2012], w szczególności art. 2 lit. a) i art. 39, należy interpretować w ten sposób, że z orzeczeniem podlegającym wykonaniu mamy do czynienia również wtedy, gdy dłużnik wskazany w tytule egzekucyjnym zostaje zobowiązany w państwie członkowskim – po uproszczonym badaniu przeprowadzonym w ramach postępowania kontradyktoryjnego, ale tylko w odniesieniu do związania powagą rzeczy osądzonej wyroku wydanego przeciwko niemu w państwie trzecim – do zapłaty na rzecz strony wygrywającej spór w postępowaniu, które toczyło się w państwie trzecim w przedmiocie roszczenia stwierdzonego ostatecznym orzeczeniem państwa trzeciego, przy czym przedmiot postępowania, które toczyło się w państwie członkowskim, ograniczał się do badania, czy roszczenie stwierdzone ostatecznym orzeczeniem istnieje wobec dłużnika wskazanego w tytule egzekucyjnym?

[3] Punkt 18 wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze:

Czy przepisy rozporządzenia nr 1215/2012, w szczególności art. 1, art. 2 lit. a), art. 39, 45, 46 i 52, należy interpretować w ten sposób, że należy odmówić wykonania niezależnie od istnienia jednej z podstaw odmowy wymienionych w art. 45 rozporządzenia nr 1215/2012, jeżeli badane orzeczenie nie jest orzeczeniem w rozumieniu art. 2 lit. a) lub art. 39 rozporządzenia nr 1215/2012 lub żądanie stanowiące podstawę wydania orzeczenia w państwie członkowskim pochodzenia nie jest objęte zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012?

3) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze i udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie:

Czy przepisy rozporządzenia nr 1215/2012, w szczególności art. 1, art. 2 lit. a), art. 39, art. 42 ust. 1 lit. b), art. 46 i 53 należy interpretować w ten sposób, że w postępowaniu w przedmiocie wniosku o odmowę wykonania wezwany sąd musi koniecznie przyjąć – już na podstawie samych informacji zawartych przez sąd pochodzenia w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012 – że ma do czynienia z orzeczeniem objętym zakresem zastosowania tego rozporządzenia i podlegającym wykonaniu?”.

III. Postępowanie przed Trybunałem

7. Uwagi na piśmie przedstawili wierzyciele i dłużnik w postępowaniu głównym, rząd niemiecki oraz Komisja Europejska.

IV. Analiza

A. W przedmiocie zakresu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

8. Mimo że w ramach postanowienia odsyłającego sformułowane zostały trzy formalnie odrębne pytania prejudycjalne, są one moim zdaniem ściśle ze sobą powiązane i dotyczą jednego i tego samego zagadnienia prawnego, a mianowicie warunków, w jakich wezwany sąd może uwzględnić wniosek o odmowę wykonania orzeczenia sądu pochodzenia ze względu na brak zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012, mimo że ten ostatni sąd wydał zaświadczenie potwierdzające wykonalność owego orzeczenia.

9. Proponuję zatem, aby Trybunał rozpatrzył łącznie te trzy pytania, przeformułowane w następujący sposób:

Czy przepisy rozporządzenia nr 1215/2012 należy interpretować w ten sposób, że umożliwiają one wezwanemu sądowi, do którego wpłynął wniosek o odmowę wykonania na podstawie art. 46 rzeczonego rozporządzenia, uznanie – wbrew ocenie sądu pochodzenia opartej na wydaniu zaświadczenia o którym mowa w art. 53 tego rozporządzenia – że rozporządzenie to nie ma zastosowania ze względu na fakt, iż postępowanie toczące się przed tym drugim sądem zmierzało do stwierdzenia wykonalności orzeczeń wydanych w sprawach cywilnych i handlowych w państwie trzecim, a w konsekwencji [czy umożliwiają one] odmowę wykonania tego orzeczenia?

10. W niniejszej sprawie pytanie to wymaga, by przed przystąpieniem do oceny określonych w rozporządzeniu nr 1215/2012 prerogatyw wezwanego sądu, do którego wpłynął wniosek o odmowę wykonania tego orzeczenia, dokonać oceny istnienia wykonalnego orzeczenia, a tym samym zakresu zaświadczenia.

B. W przedmiocie istnienia wykonalnego orzeczenia w rozumieniu rozporządzenia nr 1215/2012

11. W odniesieniu do uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych w europejskiej przestrzeni sądowej najważniejsza innowacja systemu ustanowionego rozporządzeniem nr 1215/2012 polega bezsprzecznie na zniesieniu procedury exequatur. Artykuł 39 tego rozporządzenia stanowi zatem, że „[o]rzeczenie wydane w państwie członkowskim, które jest wykonalne w tym państwie członkowskim, jest wykonalne w innym państwie członkowskim bez potrzeby stwierdzania jego wykonalności". Przepis ten należy odczytywać w świetle motywu 26 tego samego rozporządzenia, zgodnie z którym orzeczenie wydane przez sądy państwa członkowskiego powinno być traktowane tak, jak gdyby zostało wydane w wezwanym państwie członkowskim.

12. W tym nowym systemie bezpośredniego wykonywania orzeczeń zaświadczenie wydane przez sąd pochodzenia odgrywa kluczową rolę. Jak wynika z przepisów art. 37 i 42 rozporządzenia nr 1215/2012, w celu uznawania i wykonywania w państwie członkowskim orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim wnioskodawca powinien przedłożyć wraz z tym zaświadczeniem wyłącznie odpis danego orzeczenia. Zgodnie z art. 42 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia zaświadczenie to potwierdza wykonalność wspomnianego orzeczenia i zawiera wyciąg z tego orzeczenia, a w stosownych przypadkach również odpowiednie informacje o podlegających zwrotowi kosztach postępowania i naliczeniu odsetek. Jest ono doręczane przed wykonaniem orzeczenia osobie, wobec której występuje się o wykonanie orzeczenia, zgodnie z art. 43 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia [4]. W tym kontekście zgodnie z sugestią rzecznika generalnego Y. Bota [5] Trybunał określił to zaświadczenie jako stanowiące fundament realizacji zasady bezpośredniego wykonywania orzeczeń wydanych w państwach członkowskich, umożliwiającej swobodny przepływ orzeczeń w ramach europejskiej przestrzeni sądowej [6].

13. W celu uzyskania takiego zaświadczenia wnioskodawca musi zwrócić się do sądu pochodzenia, czyli sądu, który wydał orzeczenie, o którego wykonanie wystąpiono [7], który to sąd ma największą wiedzę na temat sporu i który – co do istoty – jest w najlepszej sytuacji, by potwierdzić, że orzeczenie jest wykonalne. Wydając takie zaświadczenie na zakończenie postępowania mającego charakter sądowy [8], sąd pochodzenia potwierdza, że wyrok, który ma zostać uznany i wykonany w innym państwie członkowskim, jest objęty zakresem stosowania rozporządzenia nr 1215/2012, ponieważ wydanie zaświadczenia jest możliwe jedynie pod tym warunkiem. W sytuacji zatem, gdy sąd, który wydał podlegające wykonaniu orzeczenie, nie wypowiedział się przy jego wydawaniu w kwestii zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012, sąd ten musi na etapie wydawania wspomnianego zaświadczenia sprawdzić, czy spór jest objęty zakresem stosowania tego rozporządzenia [9].

4 Wyrok z dnia 28 lutego 2019 r., Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2019:162, pkt 36).

5 Opinia w sprawie Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2018:863, pkt 44).

6 Wyrok z dnia 28 lutego 2019 r., Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2019:162, pkt 37, 39).

7 Artykuł 2 lit. f) rozporządzenia nr 1215/2012.

8 Wyrok z dnia 4 września 2019 r., Salvoni (C-347/18, EU:C:2019:661, pkt 31).

9 Wyrok z dnia 28 lutego 2019 r., Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2019:162, pkt 38, 40).

14. W niniejszej sprawie bezsporne jest, że sąd pochodzenia sporządził i wydał zaświadczenie na podstawie wydanego przez siebie postanowienia z dnia 20 marca 2019 r., które jest zatem objęte zakresem stosowania rozporządzenia nr 1215/2012. W tych okolicznościach istnieje a priori podlegające wykonaniu orzeczenie wydane w państwie członkowskim [10] w rozumieniu art. 2 lit. a) i art. 39 rozporządzenia nr 1215/2012, podlegające przewidzianemu w tym rozporządzeniu reżimowi bezpośredniego wykonania, co stanowi stan faktyczny wiążący dla wezwanego sądu.

15. Kwestia podniesiona we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy w istocie warunków, w jakich sąd ten może zakwestionować taką sytuację z uwagi na dokonaną przez sąd pochodzenia jakoby błędną ocenę kwestii zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012, powodującą, że wydawanie zaświadczenia jest dotknięte nieprawidłowością. Z wniosku tego wynika, że sąd odsyłający uważa, iż kontrola w tym zakresie może prowadzić do odmowy wykonania, nawet jeśli nie zostało stwierdzone wystąpienie jednej z podstaw odmowy przewidzianych w art. 45 rozporządzenia nr 1215/2012.

C. W przedmiocie możliwości odmowy wykonania ze względu na brak zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012

16. Rozstrzygnięcie wspomnianego zagadnienia opiera się na analizie reżimu prawnego odmowy wykonania orzeczenia, ustanowionego rozporządzeniem nr 1215/2012. Jednakże w celu potwierdzenia możliwości dokonywania kontroli oceny kwestii zastosowania tego rozporządzenia przez sąd pochodzenia sąd odsyłający i rząd niemiecki powołują się na orzecznictwo Trybunału dotyczące kontroli zaświadczenia, o którym mowa w art. 54 rozporządzenia (WE) nr 44/2001 [11].

1. W przedmiocie znaczenia orzecznictwa dotyczącego kontroli zaświadczenia, o którym mowa w art. 54 rozporządzenia nr 44/2001

17. Należy przypomnieć, że rozporządzenie nr 44/2001 nakładało na wnioskodawcę wykonania orzeczenia obowiązek uprzedniego wystąpienia o stwierdzenie wykonalności przez sąd lub organ wezwanego państwa członkowskiego. Do wniosku należało dołączyć odpis danego orzeczenia oraz, w stosownym przypadku, zaświadczenia, o którym mowa w art. 54 rozporządzenia nr 44/2001, przy czym oba te dokumenty zgodnie z motywem 17 tego rozporządzenia podlegały zwykłemu formalnemu sprawdzeniu. Trybunał orzekł, że organy wezwanego państwa członkowskiego powinny w pierwszym stadium postępowania ograniczyć się do kontroli dopełnienia tych formalności w celu wydania stwierdzenia wykonalności orzeczenia, a w drugim stadium postępowania ocenić zasadność ewentualnego środka zaskarżenia wniesionego przez drugą stronę postępowania w przedmiocie wykonania przeciwko temu stwierdzeniu w świetle podstaw zaskarżenia określonych w art. 34 i 35 rozporządzenia nr 44/2001 [12].

18. W tym kontekście wyjaśniono, że nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby wezwany sąd zbadał prawidłowość informacji faktycznych zawartych w zaświadczeniu. Należy podkreślić, że kontrola ta była uzasadniona faktem, że podmiot wydający zaświadczenie nie jest koniecznie organem,

[10] Na mocy art. 67 ust. 2 lit. a) umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. 2019, C 384, s. 1) oraz z uwagi na datę jej przyjęcia, tj. dzień 20 marca 2019 r., zaskarżone postanowienie wydawane przez sąd angielski nie stanowi orzeczenia państwa trzeciego.

[11] Rozporządzenia Rady z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).

[12] Wyrok z dnia 6 września 2012 r., Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, pkt 28-31).

który wydał pierwotne orzeczenie, a informacje, o których mowa, mogą mieć jedynie charakter czysto orientacyjny i walor zwykłego powiadomienia. Ten ostatni argument wynikał również z ewentualnego charakteru przedstawienia tego zaświadczenia, jako że wezwany sąd, właściwy do wydania stwierdzenia wykonalności, mógł zaakceptować dokument równoważny [13].

19. Pomijając bardzo ograniczony zakres tak opisanej kontroli, orzecznictwa tego nie można stosować mutatis mutandis w niniejszej sprawie, a tym bardziej nie można z niego ekstrapolować, ponieważ nowy reżim uznawania i wykonywania orzeczeń na podstawie rozporządzenia nr 1215/2012 różni się znacząco od swojego poprzednika. Rozporządzenie nr 1215/2012 znosi bowiem poprzedzający wykonanie w wezwanym państwie członkowskim etap stwierdzenia wykonalności, wprowadza obowiązek przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego wykonalność orzeczenia, powierza wyłącznie sądowi pochodzenia, który ma największą wiedzę na temat sporu, zadanie jego sporządzenia i nie zawiera żadnego motywu równoważnego motywowi 17 rozporządzenia nr 44/2001.

20. W sposób radykalny Trybunał wskazał w pkt 35 wyroku Weil [14], że postępowanie w przedmiocie wykonania orzeczenia na podstawie rozporządzenia nr 44/2001 uniemożliwia, „podobnie jak egzekucja [wykonanie orzeczenia] na podstawie rozporządzenia nr 1215/2012, jakąkolwiek późniejszą kontrolę ze strony [wezwanego sądu] tego, czy postępowanie, które zakończyło się orzeczeniem, o egzekucję [wykonanie] którego się wnosi, należy do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001, ponieważ powody [podstawy] zaskarżenia stwierdzenia wykonalności tego orzeczenia zostały w sposób wyczerpujący przewidzian[e] przez to rozporządzenie”.

21. Treść tego punktu rodzi poważne wątpliwości, które moim zdaniem powinny wykluczyć jego uwzględnienie w niniejszej sprawie. Zwracam uwagę, że omawiany punkt dotyczy zagadnienia, które nie zostało bezpośrednio podniesione w pytaniu prejudycjalnym, a mianowicie wykładni art. 54 rozporządzenia nr 44/2001 dla celów ustalenia, czy właściwy organ dokonał kontroli kwestii zastosowania tego rozporządzenia przed wydaniem zaświadczenia przewidzianego w tym przepisie. Wydaje mi się, że zawarte tam wskazanie stanowi dodatkową podstawę dla rozwiązania uzasadnionego już w pkt 33 omawianego wyroku.

22. W każdym razie rozporządzenie nr 1215/2012 nie miało zastosowania ratione temporis, a samego odniesienia do niego, w kontekście pozbawionej jakiegokolwiek wyjaśnienia oceny porównawczej, nie można uznać za użyteczny precedens mogący zamknąć debatę na temat zakresu jurysdykcji wezwanego sądu, zwłaszcza że systemy uznawania i wykonywania orzeczeń ustanowione rozporządzeniami nr 44/2001 i nr 1215/2012 znacząco się różnią [15].

[13] Wyrok z dnia 6 września 2012 r., Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, pkt 35, 36).

[14] Wyroku z dnia 6 czerwca 2019 r. (C-361/18, EU:C:2019:473).

[15] Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w zakresie, w jakim rozporządzenie nr 1215/2012 uchyla i zastępuje rozporządzenie nr 44/2001, wykładnia dokonana przez Trybunał w odniesieniu do postanowień tego ostatniego rozporządzenia obowiązuje również w odniesieniu do rozporządzenia nr 1215/2012, o ile postanowienia tych dwóch instrumentów prawa Unii można uznać za „równoważne” [wyrok z dnia 28 lutego 2019 r., Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2019:162, pkt 45)], co w niniejszej sprawie nie ma miejsca w przypadku postanowień odnoszących się do zaświadczenia.

2. W przedmiocie podstaw odmowy wykonania przewidzianych w rozporządzeniu nr 1215/2012

a) Uwagi wstępne

23. Uważam, że tytułem wstępu konieczne jest poczynienie szeregu uwag dotyczących stosunkowo skomplikowanego reżimu prawnego odmowy wykonania ustanowionego rozporządzeniem nr 1215/2012.

24. Po pierwsze, jak można zauważyć w doktrynie, na gruncie rozporządzenia nr 1215/2012 do osoby, na której niekorzyść został wydany wyrok, należy zareagowanie i wystąpienie z wnioskiem o odmowę wykonania orzeczenia z powołaniem się na podstawę przewidzianą w tym rozporządzeniu; bez reakcji osoby zainteresowanej orzeczenie nie będzie w żaden sposób kontrolowane [16], co prowadzi do wniosku, że kontrola wyroków została „w pełni sprywatyzowana" [17]. W tym samym kontekście Trybunał orzekł, że system uznawania i wykonywania orzeczeń ustanowiony rozporządzeniem nr 1215/2012 opiera się na zniesieniu procedury exequatur, co oznacza, że właściwy wezwany sąd nie sprawuje żadnej kontroli, ponieważ tylko osoba, przeciwko której wnosi się o wykonanie, może w tym zakresie sprzeciwić się wykonaniu dotyczącego jej orzeczenia [18]. Okazuje się zatem, że przed złożeniem wniosku o odmowę wykonania i powodowanym przez to wszczęciem postępowania, o którym mowa w sekcji 3 rozdziału III rozporządzenia nr 1215/2012, a tym bardziej w przypadku braku takiego wniosku, wezwany sąd nie jest uprawniony do oceny orzeczenia i zaświadczenia wydanego przez sąd pochodzenia [19].

25. Po drugie, należy przypomnieć, że zasada wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, która ma podstawowe znaczenie w prawie Unii, wymaga w szczególności w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, by każde z tych państw uznawało – z zastrzeżeniem „wyjątkowych okoliczności" – że wszystkie inne państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych uznanych w tym prawie. Jak wynika z motywu 26 rozporządzenia nr 1215/2012, system uznawania i wykonywania orzeczeń, który rozporządzenie to przewiduje, opiera się właśnie na wzajemnym zaufaniu do wymiaru sprawiedliwości w ramach Unii. Takie zaufanie wymaga, między innymi, aby orzeczenia sądowe wydawane w państwie członkowskim były w pełni uznawane i wykonywane w innym państwie członkowskim. W tym systemie postanowienia rozporządzenia nr 1215/2012, które

16 F. Ferrand, Reconnaissance et exécution des jugements européens en matière civile et commerciale, *Droit et pratique de la procédure civile*, Dalloz action, rozdz. 541.243.

17 L. D'Avout, L'efficacité internationale des jugements après la refonte du règlement „Bruxelles I", *Revue internationale de droit processuel*, vol. 5, nr 2, 2015, s. 258.

18 Zobacz podobnie wyrok z dnia 28 lutego 2019 r., Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2019:162, pkt 36). Drugie odniesienie do pojęcia „uznawania" w pkt 36 tego wyroku nie wydaje mi się prawidłowe, a jego brzmienie nie zostało powtórzone w zakresie, w jakim odmowa uznania orzeczenia może być przedmiotem wniosku każdej zainteresowanej strony zgodnie z art. 45 rozporządzenia nr 1215/2012.

19 Powstaje pytanie, czy z orzecznictwa Trybunału nie wynika związanie wezwanego sądu, ponieważ może on badać jedynie podstawy odmowy wykonania przedstawione przez wnioskodawcę, z wyłączeniem możliwości dokonywania tego z urzędu. Zwracam jednak uwagę, że zgodnie z art. 47 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 do postępowania w przedmiocie odmowy wykonania, o ile nie jest ono objęte niniejszym rozporządzeniem, stosuje się przepisy prawa wezwanego państwa członkowskiego. Po złożeniu wniosku o odmowę wykonania i wszczęciu postępowania odwoławczego prerogatywy wezwanego sądu , a w szczególności możliwość lub obowiązek zbadania z urzędu podstawy odmowy wykonania, są zatem określone przez przepisy proceduralne tego państwa.

w sposób wyczerpujący wskazują [20] podstawy sprzeciwu wobec uznania lub wykonania orzeczenia, należy interpretować ściśle, jako że stanowią one przeszkodę w realizacji jednego z zasadniczych celów tego rozporządzenia [21].

26. Pięć podstaw odmowy dotyczy oczywistej sprzeczności z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego, niedoręczenia w terminie dokumentu wszczynającego postępowanie, gdy wyrok jest wydawany zaocznie, niemożności pogodzenia z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w wezwanym państwie członkowskim, niemożności pogodzenia z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim oraz nieuwzględnienia, względnie błędnego zastosowania, przez sąd pochodzenia niektórych przepisów jurysdykcyjnych. Ta lista o charakterze wyczerpującym nie zawiera żadnych odniesień do kwestii zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012 lub naruszenia art. 2 lit. a) i art. 39 tego rozporządzenia, wymagających, aby orzeczenie, które ma zostać wykonane, zostało wydane w państwie członkowskim.

27. Po trzecie, z rozporządzenia nr 1215/2012 wynika, że prawodawca europejski przewidział współistnienie dwóch rodzajów podstaw odmowy wykonania, a mianowicie podstaw określonych ogólnie w art. 41 ust. 2 tego rozporządzenia jako „podstawy odmowy wykonania wynikające z prawa wezwanego państwa członkowskiego" z jednej strony, oraz podstaw szczególnych wymienionych w art. 45 tego rozporządzenia, które należy odczytywać w związku z jego art. 46, z drugiej strony, przy czym podstawy te łączy to, że pierwsze z nich muszą być zgodne z drugimi. Mając na uwadze ich wzajemną zależność przyjętą w ten sposób przez prawodawcę, uważam za stosowne w pierwszej kolejności zbadać podstawy odmowy wykonania wynikające z rozpatrywanych łącznie przepisów art. 45 i 46 tego rozporządzenia, a w szczególności podstawę dotyczącą sprzeczności z krajowym porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego, która ma znaczenie w niniejszej sprawie i na którą powołuje się J [22].

b) W przedmiocie podstawy odmowy wykonania, o której mowa w art. 45 rozporządzenia nr 1215/2012, dotyczącej sprzeczności z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego

28. Jeżeli chodzi o pojęcie „porządku publicznego", o którym mowa w art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012, należy je interpretować ściśle, jak już wspomniano, ponieważ stanowi ono przeszkodę w realizacji jednego z zasadniczych celów tego rozporządzenia i powinno mieć zastosowanie jedynie w wyjątkowych przypadkach. Wprawdzie państwa członkowskie mają, co do zasady, swobodę określania – z uwzględnieniem zastrzeżenia sformułowanego w przywołanym przepisie – wymogów porządku publicznego zgodnie z własnymi koncepcjami krajowymi, jednak wyznaczenie granic tego pojęcia następuje w drodze wykładni tego rozporządzenia. W rezultacie, o ile do Trybunału nie należy ustalanie, jakie elementy obejmuje porządek publiczny państwa członkowskiego, o tyle należy do niego jednak kontrolowanie, w jakich granicach sąd państwa członkowskiego może odwoływać się do tego pojęcia, gdy odmawia uznania orzeczenia wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego [23].

[20] Wyroki: z dnia 6 września 2012 r., Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, pkt 31); z dnia 23 października 2014 r., flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, pkt 46).

[21] Zobacz analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, pkt 40, 41).

[22] Zobacz pkt 18 postanowienia odsyłającego.

[23] Zobacz analogicznie wyrok z dnia 25 maja 2016 r., Meroni (C-559/14, EU:C:2016:349, pkt 38–40).

29. W tym względzie należy przypomnieć, że ustanawiając zakaz kontroli merytorycznej orzeczenia zagranicznego, art. 52 rozporządzenia nr 1215/2012 stoi na przeszkodzie temu, by wezwany sąd odmówił uznania lub wykonania tego orzeczenia jedynie z powodu istnienia różnicy między normą prawną zastosowaną przez sąd pochodzenia a normą, jaką zastosowałby wezwany sąd, gdyby to on orzekał w sprawie. Wezwanemu sądowi nie wolno także kontrolować prawidłowości oceny prawnej ani oceny stanu faktycznego dokonanej przez sąd pochodzenia. W konsekwencji odwołanie się do wyjątku dotyczącego porządku publicznego jest dopuszczalne jedynie w przypadku, gdy uznanie lub wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim naruszałoby w sposób niedopuszczalny porządek prawny wezwanego państwa członkowskiego, ponieważ naruszałoby jedną z zasad podstawowych. Aby zakaz kontroli merytorycznej orzeczenia zagranicznego był przestrzegany, naruszenie musi stanowić oczywiste naruszenie normy prawnej uważanej za zasadniczą dla porządku prawnego wezwanego państwa członkowskiego lub oczywiste naruszenie prawa uznanego za podstawowe w tym porządku prawnym [24].

30. W świetle tych rozważań należy zbadać, czy elementy wskazane przez sąd odsyłający pozwalają na stwierdzenie, że wykonanie postanowienia High Court of Justice z dnia 20 marca 2019 r. stanowiłoby oczywiste naruszenie austriackiego porządku publicznego w rozumieniu art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012. Elementy te dotyczą naruszenia – przez niepodzielną całość prawną, jaką stanowi to orzeczenie i towarzyszące mu zaświadczenie – normy prawa materialnego, a mianowicie oczywiście błędnego zastosowania art. 2 lit. a) i art. 39 tego rozporządzenia, wymagających, aby orzeczenie, które ma zostać wykonane, zostało wydane w państwie członkowskim, a tym samym określają zakres przedmiotowy tego rozporządzenia w odniesieniu do danych orzeczeń.

31. Trybunał rozpatrywał już sytuację, w której podniesiono zarzut oczywistego naruszenia normy prawa Unii, i przyjął, że istnienie takiego naruszenia należy badać, mając na względzie włączenie prawa Unii do porządku prawnego państw członkowskich oraz zadanie sądu krajowego, jako sądu powszechnego Unii, polegające na zapewnieniu skutecznego stosowania norm prawa Unii. Trybunał wskazał zatem, że wyjątek porządku publicznego ma zastosowanie w zakresie, w jakim naruszenie spornego przepisu prawa oznacza, że uznanie lub wykonanie w tym przypadku skutkowałoby oczywistym naruszeniem zasadniczej normy prawa w porządku prawnym Unii, a tym samym tego państwa członkowskiego [25].

1) W przedmiocie oczywistego naruszenia normy prawa Unii

32. Opierając się na treści wydanego przez Trybunał wyroku Owens Bank [26], sąd odsyłający podkreśla, że rozporządzenie nr 1215/2012 nie może mieć zastosowania w odniesieniu do orzeczenia sądu pochodzenia wydanego w następstwie wniesienia środka zaskarżenia zmierzającego do spowodowania wykonania orzeczeń wydanych w państwie trzecim (actio iudicati) po przeprowadzeniu uproszczonego badania polegającego na sprawdzeniu, czy orzeczenia te rzeczywiście zobowiązywały kredytobiorcę do zapłaty na rzecz banku udzielającego kredytu określonej kwoty, bez merytorycznego badania stosunku prawnego będącego podstawą długu stwierdzonego przez owe orzeczenia. W przywołanym wyroku Trybunał orzekł, że konwencja z dnia 27 września 1968 r. w sprawie jurysdykcji i wykonywania orzeczeń sądowych

[24] Zobacz analogicznie wyrok z dnia 25 maja 2016 r., Meroni (C-559/14, EU:C:2016:349, pkt 41, 42).

[25] Wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, pkt 48, 50).

[26] Wyroku z dnia 20 stycznia 1994 r. (C-129/92, EU:C:1994:13).

w sprawach cywilnych i handlowych [27], z późniejszymi zmianami, nie ma zastosowania do postępowań lub problemów powstałych w postępowaniach toczących się w umawiających się państwach i dotyczących uznawania i wykonywania wyroków w sprawach cywilnych i handlowych wydanych w państwach trzecich. Wydaje mi się, że takie rozwiązanie powinno mieć zastosowanie w niniejszej sprawie.

33. Przede wszystkim należy przypomnieć, że z samej treści art. 2 lit. a) i art. 39 rozporządzenia nr 1215/2012 wynika, że postępowania mające za przedmiot uznawanie i wykonywanie orzeczeń, przewidziane w rozdziale III tego rozporządzenia, mają zastosowanie wyłącznie w przypadku orzeczeń wydanych w państwie członkowskim. W odniesieniu do przepisów dotyczących jurysdykcji należy zauważyć, że przepisy rozdziału II rozporządzenia nr 1215/2012, przyjęte na podstawie art. 81 TFUE jako niezbędne do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, nie ustanawiają jurysdykcji dla postępowań mających za przedmiot uznawanie i wykonywanie orzeczeń wydanych w państwie trzecim [28].

34. Następnie konieczne jest zbadanie celu postępowania wszczętego przed sądem pochodzenia w celu ustalenia, czy miało ono na celu stworzenie warunków do przeprowadzenia egzekucji orzeczenia sądowego w sprawach cywilnych i handlowych w państwie trzecim [29]. W tym względzie elementy przedstawione przez sąd odsyłający, jak przypomniano powyżej, uzasadniają, moim zdaniem, odpowiedź twierdzącą [30].

35. Chociaż dłużnik w postępowaniu głównym nie zgadza się z przedstawieniem przez sąd odsyłający stanu faktycznego pierwotnego postępowania, to jednak wyraźnie przyznaje, że chodzi tu o wniosek, względnie powództwo podlegające szczególnym przepisom proceduralnym w ramach systemu common law, którego podstawę stanowią ostateczne orzeczenia pochodzące z państw trzecich, który to wniosek, względnie powództwo może doprowadzić do wydania wyroku łącznego po zakończeniu niepełnego postępowania, ponieważ obrona nie ma rzeczywistych szans powodzenia [31]. Poza odesłaniami do orzecznictwa Trybunału dotyczącego samego pojęcia „orzeczenia" przy uwzględnieniu jego istoty w kontekście oceny celu postępowania bez znaczenia są okoliczności, że pierwotne postępowanie miało charakter kontradyktoryjny i że sąd pochodzenia zbadał zarzuty dłużnika (brak legitymacji, uzyskanie wydania wyroku w drodze oszustwa, brak ważnego pełnomocnictwa udzielonego adwokatowi wierzyciela i zarzut potrącenia wierzytelności) [32]. Twierdzenie instytucji udzielającej kredytu, że orzeczenia jordańskie nie były wykonalne w Zjednoczonym Królestwie i Austrii, moim zdaniem

[27] Dz.U. 1972, L 299, s. 32.

[28] Zobacz podobnie wyrok z dnia 20 stycznia 1994 r., Owens Bank (C-129/92, EU:C:1994:13, pkt 17, 23).

[29] Zobacz podobnie wyrok z dnia 20 stycznia 1994 r., Owens Bank (C-129/92, EU:C:1994:13, pkt 13).

[30] W pkt 10 swoich uwag Komisja wskazała, że postanowienie wydane przez sąd pochodzenia zostało wydane po przeprowadzeniu postępowania uproszczonego w przedmiocie wykonywania dwóch orzeczeń wydanych w Jordanii. W pkt 36 swoich uwag wspomniała ona również, że przedmiot postępowania prowadzonego przez ten sąd ograniczał się do zbadania istnienia zobowiązania do zapłaty wynikającego z ostatecznego orzeczenia wydanego wobec dłużnika wskazanego w tytule egzekucyjnym.

[31] Zobacz pkt 16, 25 i 27 uwag H. Limited. Ta ostatnia dodaje (pkt 20), że objęte zakresem klauzuli porządku publicznego kontrole przestrzegania prawa do bycia wysłuchanym na etapie wszczęcia postępowania i pośredniej jurysdykcji sądu zagranicznego są przewidziane w przedmiotowej procedurze wywodzącej się z common law, co stanowi dodatkowy argument za tym, że jest ona podobna do procedury exequatur. Wskazówki te są zbieżne z analizą procedur uznawania i wykonywania orzeczeń w ramach systemu common law w Zjednoczonym Królestwie, zawartej w sprawozdaniu sporządzonym przez P. Schlossera w sprawie konwencji z dnia 9 października 1978 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej do konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych oraz protokołu w sprawie jej wykładni przez Trybunał Sprawiedliwości (Dz.U. 1979, C 59, s. 71, pkt 6 i nast.).

[32] Zarzuty te odnoszą się do kwestii pomocniczych nierozerwalnie związanych z postępowaniem egzekucyjnym, w które się wpisują. Przypominam, że Trybunał orzekł w wyroku z dnia 20 stycznia 1994 r., Owens Bank (C-129/92, EU:C:1994:13, pkt 29–37), że konwencja brukselska nie ma zastosowania do postępowań „ani do problemów powstałych w toku postępowania" w umawiającym się państwie w odniesieniu do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych w państwach trzecich.

potwierdza jedynie wniosek, że postępowanie przed sądem pochodzenia miało na celu stworzenie warunków do przeprowadzenia egzekucji tych orzeczeń w pierwszym wymienionym państwie.

36. W tych okolicznościach orzeczenie sądu pochodzenia i towarzyszące mu zaświadczenie, stanowiące niepodzielną całość prawną, w sposób oczywisty naruszają art. 2 lit. a) i art. 39 rozporządzenia nr 1215/2012. Należy jeszcze ustalić, czy normy te mają charakter zasadniczy, jak wymaga tego orzecznictwo Trybunału.

2) W przedmiocie zasadniczego charakteru spornej normy prawnej

37. Pragnę zauważyć, że w przeciwieństwie do wyroku Diageo Brands naruszenie prawa przez sąd pochodzenia nie dotyczy przepisu prawa materialnego wywodzącego się z dyrektywy wprowadzającej minimalną harmonizację, której celem jest częściowe zbliżenie rozbieżnych przepisów państw członkowskich w zakresie znaków towarowych [33], lecz przepisów rozporządzenia. W tym względzie motyw 6 rozporządzenia nr 1215/2012 stanowi, że celem zagwarantowania swobodnego przepływu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych niezbędnym i stosownym jest, aby przepisy o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń zostały określone w drodze aktu unijnego, który będzie wiążący i bezpośrednio stosowany.

38. Rozporządzenie nr 1215/2012, którego podstawę prawną stanowi art. 67 ust. 4 TFUE, mający na celu ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych, ma na celu, w dziedzinie współpracy w sprawach cywilnych i handlowych, wzmocnienie uproszczonego i skutecznego systemu norm kolizyjnych, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych, ustanowionych przez instrumenty prawne leżące u jej podstaw, w celu ułatwienia współpracy sądowej, aby przyczynić się do osiągnięcia celu Unii, jakim jest stworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w oparciu o wysoki stopień zaufania, jaki musi istnieć między państwami członkowskimi [34]. Artykuł 2 lit. a) i art. 39 rozporządzenia nr 1215/2012, określające zakres tego ostatniego w odniesieniu do przedmiotowych orzeczeń sądowych, należy moim zdaniem uznać za zasadnicze, ponieważ ich przestrzeganie jest niezbędne do osiągnięcia wyżej wymienionego celu Unii [35].

39. Pragnę przypomnieć, że pojęcie „porządku publicznego” w rozumieniu art. 45 ust. 1 tego rozporządzenia ma na celu ochronę interesów prawnych, które wyrażają się poprzez normę prawną, a w tym przypadku są to utrzymanie i rozwój europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości sprzyjającej swobodnemu przepływowi orzeczeń sądowych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego [36]. Wdrożenie systemu wykonywania orzeczeń mającego zapewnić prawidłowe funkcjonowanie Unii i jej rynku wewnętrznego nie może prowadzić do tego, że z powodu pierwotnej wady w stosowaniu prawa państwo członkowskie będzie zobowiązane do wykonania orzeczenia wydanego w państwie trzecim, nawet jeśli warunki wykonania tego orzeczenia mogą nie być spełnione w odniesieniu do międzynarodowej koncepcji porządku publicznego obowiązującej w wezwanym państwie członkowskim, co spowodowałoby wywołanie pełni skutków przez wadliwie zastosowane prawo.

[33] Wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, pkt 51).

[34] Wyrok z dnia 9 marca 2017 r., Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, pkt 53).

[35] Zobacz analogicznie wyrok z dnia 1 czerwca 1999 r., Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 36).

[36] Zobacz podobnie wyrok z dnia 23 października 2014 r., flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, pkt 56).

40. Proponowane rozwiązanie[37] nie wydaje mi się sprzeczne z systemem ustanowionym rozporządzeniem nr 1215/2012. Z jednej strony, choć bezsporne jest, że rozporządzenie nr 1215/2012 opiera się na zasadzie bezpośredniego wykonywania orzeczeń, motywowanej dążeniem prawodawcy europejskiego do skrócenia czasu trwania i kosztów transgranicznych sporów sądowych, to jednak akt ten przewidział utrzymanie[38] i niejako wzmocnienie[39] kontroli powierzonej państwom członkowskim. Z drugiej strony „zawór bezpieczeństwa" polegający na ewentualnej kontroli, czy rozporządzenie nr 1215/2012 ma zastosowanie, dokonywanej w kontekście badania zgodności orzeczenia z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego nie tylko nie osłabia wzajemnego zaufania państw członkowskich w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, ale pozwala na zachowanie wysokiego stopnia tego zaufania.

3) W przedmiocie wymogu wyczerpania środków odwoławczych w państwie członkowskim pochodzenia

41. Nie ulega wątpliwości, że pkt 64 wyroku z dnia 16 lipca 2015 r., Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471), zgodnie z którym, z wyjątkiem szczególnych okoliczności, które czynią zbyt trudnym lub niemożliwym skorzystanie ze środków prawnych w państwie członkowskim pochodzenia, podmioty prawa powinny wykorzystać w tym państwie członkowskim wszystkie dostępne środki odwoławcze, aby uniknąć naruszeniu porządku publicznego na wcześniejszym stadium postępowania, był przedmiotem wielu dyskusji co do jego dokładnego zakresu. Wbrew temu, co twierdzono, powyższych względów nie można analizować jako stanowiących wyraz warunku wstępnego badania zarzutu porządku publicznego. W tym względzie wystarczy wziąć pod uwagę jednoznaczne brzmienie pkt 68 omawianego wyroku, który stanowi, że w celu ustalenia „ewentualnego istnienia oczywistego naruszenia porządku publicznego [wezwanego państwa] sąd tego państwa członkowskiego musi mieć na uwadze" okoliczność -chyba że zaistnieją wyjątkowe okoliczności utrudniające lub uniemożliwiające skorzystanie ze środków odwoławczych w państwie członkowskim pochodzenia orzeczenia – że podmioty prawa są zobowiązane do wyczerpania wszystkich środków odwoławczych przysługujących im w tym państwie członkowskim, aby uniknąć takiego naruszenia na wcześniejszym etapie postępowania.

[37] Informacje zawarte w postanowieniu odsyłającym mogłyby wskazywać na naruszenie innej zasadniczej normy prawa Unii, a mianowicie zasady zakazującej oszustw i nadużywania prawa, będącej ogólną zasadą prawa Unii, której muszą przestrzegać podmioty prawa. Według Trybunału nie można rozszerzać zakresu zastosowania przepisów prawa Unii, tak aby objąć nimi czynności dokonywane w celu uzyskania korzyści przewidzianych w prawie Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia [wyrok z dnia 28 października 2020 r., Kreis Heinsberg (C-112/19, EU:C:2020:864, pkt 46)]. Stwierdzenie wystąpienia oszustwa opiera się na zidentyfikowaniu spójnego szeregu czynników wskazujących na wystąpienie elementu obiektywnego i elementu subiektywnego. W niniejszej sprawie z jednej strony element obiektywny stanowi fakt, że nie zostały spełnione warunki zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012 w odniesieniu do przedmiotowych orzeczeń. Z drugiej strony elementem subiektywnym jest zamiar H Limited obejścia lub uchylenia się od tych warunków poprzez przeprowadzenie w państwie członkowskim niemającym widocznego związku z J postępowania mającego na celu stworzenie warunków do przeprowadzenia egzekucji dwóch orzeczeń jordańskich w celu uzyskania korzyści związanej ze stosowaniem tego rozporządzenia, a mianowicie bezpośredniego wykonania tych orzeczeń w Austrii, gdzie J ma miejsce zamieszkania. Sytuacja ta jest porównywalna z pojęciem „podwójnej procedury exequatur".

[38] Należy zauważyć, że wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych [COM(2010)748 wersja ostateczna] przewidywał, oprócz zniesienia procedury exequatur, zniesienie konstrukcji oczywistego naruszenia porządku publicznego wezwanego państwa członkowskiego jako podstawy niewykonania orzeczenia wydanego w państwie członkowskim pochodzenia. W związku z gorącymi dyskusjami dotyczącymi drugiej z tych propozycji i zastrzeżeniami wyrażonymi przez różne państwa członkowskie prawodawca europejski ostatecznie zrezygnował z jej przyjęcia.

[39] Zobacz art. 41 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 w odniesieniu do ewentualnego zastosowania podstaw odmowy lub zawieszenia wykonania przewidzianych w prawie wezwanego państwa członkowskiego.

Wymóg wyczerpania środków odwoławczych w państwie członkowskim pochodzenia jest tylko jednym z elementów oceny podstawy odmowy opartej na sprzeczności z porządkiem publicznym [40].

42. Inną kwestią wynikającą z orzecznictwa Trybunału jest zakres jego stosowania w odniesieniu do właściwego porządku publicznego, zarówno w ujęciu proceduralnym, jak i materialnoprawnym. Należy zauważyć, że analizowany wyrok opiera się na dwóch wyraźnie odrębnych elementach dotyczących z jednej strony naruszenia spornej normy prawa materialnego, a z drugiej strony gwarancji proceduralnych. Rozwój sytuacji związany z wyczerpaniem środków odwoławczych wchodzi jednak wyłącznie w zakres badania tego drugiego elementu. Wkład wyżej wymienionego wyroku został słusznie określony jako upowszechnienie weryfikacji wykorzystania środków odwoławczych w państwie członkowskim pochodzenia [41], obecnej już w sprawach dotyczących zarzutu oczywistego naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego, a tym samym proceduralnego aspektu porządku publicznego [42]. Uważam, że materialnoprawny aspekt międzynarodowego porządku publicznego wezwanego państwa członkowskiego wyraża, obecnie bardziej niż jej odpowiednik proceduralny, zasadnicze wartości właściwe dla tego państwa, odzwierciedlone w przepisach lub zasadach prawnych, które niekoniecznie podziela państwo członkowskie pochodzenia. W związku z tym niewłaściwe może wydawać się zwracanie się do sądu pochodzenia o odegranie roli w obronie tych wartości i uzależnianie od tego stwierdzenia oczywistego charakteru naruszenia porządku publicznego w wezwanym państwie członkowskim.

43. Faktem jest, że w przypadku podniesienia zarzutu naruszenia normy prawa Unii argument ten traci na znaczeniu [43], co moim zdaniem oznacza, że wezwany sąd musi sprawdzić, czy wyczerpane zostały wszystkie środki prawne w państwie członkowskim pochodzenia. W tym względzie należałoby zweryfikować, na ile realne były szczególne okoliczności, które nadmiernie utrudniają lub uniemożliwiają korzystanie z tych praw, w tym w ramach próby podważenia aktu wydania zaświadczenia na zakończenie postępowania o charakterze sądowym. Pragnę zauważyć, że odnosząc się do pierwotnego postępowania w państwie członkowskim pochodzenia, Komisja stwierdza w pkt 29 swoich uwag, że wniosek o uwzględnienie wniesionego nadzwyczajnego środka odwoławczego został oddalony przez sąd apelacyjny Zjednoczonego Królestwa.

3. W przedmiocie podstaw odmowy wykonania, o których mowa w art. 41 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012

44. Ponieważ sąd odsyłający kwestionuje, czy można odmówić wykonania orzeczenia niezależnie od stwierdzenia wystąpienia jednej z podstaw określonych w art. 45 rozporządzenia nr 1215/2012, należy przeanalizować art. 41 ust. 2 tego rozporządzenia, zgodnie z którym „[n]iezależnie od ust. 1, podstawy odmowy lub zawieszenia wykonania wynikające z prawa wezwanego państwa

[40] Wykładnia ta znajduje potwierdzenie w wyroku z dnia 25 maja 2016 r., Meroni (C-559/14, EU:C:2016:349, pkt 46, 54). W pkt 54 tego wyroku Trybunał wyraźnie łączy merytoryczne stwierdzenie braku oczywistego naruszenia porządku publicznego w wezwanym państwie członkowskim z ustaleniem, że zainteresowane osoby są w stanie dochodzić swoich praw proceduralnych przed sądem pochodzenia.

[41] L. Pailler, Coopération judiciaire en matière civile. […] Épuisement des voies de recours dans l'Etat membre d'origine, *Journal du droit international „Clunet"*, nr 4, październik–listopad–grudzień 2016, 20.

[42] Zobacz wyroki: z dnia 2 kwietnia 2009 r., Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, pkt 42–45); z dnia 6 września 2012 r., Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, pkt 61). W wyroku z dnia 25 maja 2016 r., Meroni (C-559/14, EU:C:2016:349), badanie wymogu skorzystania ze wszystkich środków odwoławczych w państwie członkowskim pochodzenia ma miejsce również w ramach stwierdzania oczywistej sprzeczności z porządkiem publicznym.

[43] W tym miejscu należy przypomnieć, że prawo Unii zostało włączone do systemów prawnych państw członkowskich, a zadaniem sądu krajowego jako sądu prawa powszechnego Unii jest zapewnienie skutecznego stosowania prawa Unii.

członkowskiego mają zastosowanie w zakresie, w którym nie są niezgodne z podstawami, o których mowa w art. 45". Szczerze mówiąc, brzmienie tego przepisu nie cechuje się precyzją i zawiera pewną dwuznaczność z uwagi na użycie wyrażenia „podstawy odmowy wykonania", które odsyła do brzmienia art. 45 i 46 rozporządzenia nr 1215/2012 [44], co sprawia, że dla zapewnienia skuteczności art. 41 ust. 2 tego rozporządzenia w sposób oczywisty należy wykluczyć tożsamość podstaw, o których mowa w tych różnych przepisach.

45. Artykuł 41 rozporządzenia nr 1215/2012 należy do sekcji 2 rozdziału III, dotyczącej wykonywania orzeczeń, odrębnej od sekcji dotyczącej odmowy wykonania, i stanowi, że postępowanie w sprawie wykonywania orzeczeń podlega prawu wezwanego państwa członkowskiego. Orzeczenie wydane w którymkolwiek państwie członkowskim i wykonalne w wezwanym państwie członkowskim jest tam wykonywane na tych samych warunkach co orzeczenie wydane w tym wezwanym państwie członkowskim. Dotyczy to postępowania w sprawie wykonywania orzeczeń w jego czystej formie, które może być przeprowadzone bezpośrednio przez osobę wywodzącą prawa z pierwotnego orzeczenia, po przesłaniu odpisu orzeczenia i zaświadczenia do właściwego organu odpowiedzialnego za wykonanie, jeśli nie został złożony wniosek o odmowę wykonania lub po odrzuceniu takiego wniosku przez wezwany sąd.

46. To właśnie w świetle tych ram proceduralnych należy rozumieć treść podstaw odmowy wykonania, o których mowa w art. 41 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012, co jest zadaniem szczególnie delikatnym ze względu na dużą różnorodność przepisów krajowych regulujących wykonywanie orzeczeń oraz zarzutów, jakie można podnieść, by temu zapobiec. Tytułem przykładu można odnieść się do sporów dotyczących możliwości zajęcia określonych towarów lub kwot pieniężnych, kwoty długu po dokonaniu płatności lub potrącenia po wydaniu orzeczenia, nieprawidłowości, które mogą mieć wpływ na czynności egzekucyjne, ale także istnienia samego tytułu egzekucyjnego ze względu na skutki przedawnienia lub jego wykonalność.

47. Należy podkreślić, że wdrożenie niezharmonizowanych podstaw odmowy wykonania z art. 41 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 jest podwójnie obwarowane, z jednej strony zakazem kontroli merytorycznej orzeczenia wydanego w państwie członkowskim pochodzenia przewidzianym w art. 52 tego rozporządzenia [45], a z drugiej strony wymogiem zgodności ze zharmonizowanymi podstawami wymienionymi w art. 45 tego rozporządzenia w wyczerpującym wykazie, który nie obejmuje błędnego ustalenia przez sąd pochodzenia przedmiotowego zakresu zastosowania tego rozporządzenia [46].

48. Pragnę przypomnieć, że stwierdzenie istnienia podstawy odmowy wykonania, o której mowa w tym ostatnim artykule, powoduje całkowitą „neutralizację" orzeczenia sądu pochodzenia, które nie może wywoływać skutków w wezwanym państwie członkowskim, a zatem nie może być w żaden sposób egzekwowane. W celu poszanowania wyczerpującego charakteru podstaw określonych w art. 45 rozporządzenia nr 1215/2012 oraz wspomnianego wyżej wymogu

[44] Z motywu 30 rozporządzenia nr 1215/2012 wynika, że za wyborem tej terminologii przemawiają względy proceduralne, a mianowicie troska prawodawcy europejskiego o to, aby badanie przez wezwany sąd wszystkich podstaw sprzeciwu wobec wykonania orzeczenia, określonych w art. 41 ust. 2 i art. 45 tego rozporządzenia, koncentrowało się w tym samym postępowaniu, wszczętym na wniosek strony, przeciwko której dochodzi się wykonania orzeczenia. Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 47 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 do postępowania w sprawie odmowy wykonania, o ile nie jest ono objęte niniejszym rozporządzeniem, stosuje się przepisy prawa wezwanego państwa członkowskiego.

[45] Artykuł 52 rozporządzenia nr 1215/2012 należy do sekcji 4 rozdziału III obejmującej przepisy wspólne.

[46] Należy dodać, że podstawy, o których mowa w art. 41 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012, należy, podobnie jak podstawy określone w art. 45 tego rozporządzenia, interpretować w sposób ścisły.

zgodności, podstawa z art. 41 ust. 2 tego rozporządzenia nie powinna mieć na celu zakwestionowania dopuszczalności samego tytułu egzekucyjnego, lecz mogłaby skutkować ewentualnym ograniczeniem jego skutków, a tym samym ograniczeniem zakresu jego wykonania.

49. W tym kontekście nie można przyjąć, że wezwany sąd może w ramach oceny podstawy odmowy wykonania, o której mowa w art. 41 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012, dokonać kontroli prawidłowości zaświadczenia, a tym samym zastosowania tego rozporządzenia do wniosku, względnie powództwa, które doprowadziły do wydania orzeczenia, co mogłoby doprowadzić ten sąd do pozbawienia tego orzeczenia wykonalności.

V. Wnioski

50. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby na pytania prejudycjalne przedstawione przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) udzielić następującej odpowiedzi:

Artykuły 45 i 46 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że wezwany sąd, do którego wpłynął wniosek o odmowę wykonania orzeczenia, może uwzględnić ten wniosek na tej podstawie, że orzeczenie i zaświadczenie, o którym mowa w art. 53 tego rozporządzenia, wydane przez sąd pochodzenia naruszają porządek publiczny wezwanego państwa członkowskiego, jeżeli podnoszone naruszenie prawa stanowi oczywiste naruszenie normy prawnej uważanej za zasadniczą w ramach porządku prawnego Unii, a zatem porządku prawnego tego państwa. Jest tak w przypadku błędu mającego wpływ na stosowanie art. 2 lit. a) i art. 39 rozporządzenia, wymagających, aby orzeczenie, które ma zostać wykonane, zostało wydane w państwie członkowskim.

Badając, czy nastąpiło oczywiste naruszenie porządku publicznego w wezwanym państwie z powodu naruszenia normy prawa Unii o charakterze materialno- lub formalnoprawnym, sąd tego państwa musi wziąć pod uwagę, że z wyjątkiem wyjątkowych okoliczności, utrudniających lub uniemożliwiających skorzystanie ze środków odwoławczych w państwie członkowskim pochodzenia orzeczenia, strony sporu powinny wykorzystać w tym państwie członkowskim wszystkie dostępne środki odwoławcze, aby uniknąć naruszenia porządku publicznego na wcześniejszym stadium postępowania.